

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 5.9.2011
COM(2011) 538 galīgā redakcija

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Programmas „Fiscalis 2013” starpposma izvērtējums

1. KONTEKSTS

Atceļot ES iekšējās robežas šķērsojošo preču fizisko un nodokļu kontroli, kļuva skaidrs, ka ES dalībvalstu nodokļu sistēmu neatbilstības varētu: 1) traucēt konkurenci, 2) novirzīt tirdzniecības plūsmu vai 3) izraisīt ES finanšu resursu eroziju (vairāk krāpšanas un izvairīšanās no nodokļu maksāšanas gadījumu). Radās vajadzība stimulēt aktīvu sadarbību visos netiešo nodokļu pārvaldes iestāžu līmeņos, lai Eiropas Savienībā uzlabotu nodokļu sistēmu darbību. Šāds bija galvenais tiešais vadmotīvs šīm Kopienas daudzgadu rīcības programmām nodokļu jomā: „Matthaeus-Tax”, ko izveidoja 1993. gadā, „Fiscalis” (1998–2002), „Fiscalis 2003–2007” un „Fiscalis 2013”.

„Fiscalis 2013” ir jaunākā programma no iepriekš minētās Kopienas programmu virknes, kuras mērķis ir nodrošināt iekšējā tirgus nodokļu sistēmu pareizu darbību, pastiprinot sadarbību starp iesaistītajām valstīm, šo valstu nodokļu pārvaldēm un ierēdņiem. Šī programma atvieglo sadarbības norisi un procesus, kā arī zināšanu un paraugprakses izplatīšanu starp dalībvalstu, kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu nodokļu pārvaldēm. Tas galvenokārt izpaužas tādu kopēju pasākumu veidā kā semināri un darbsemināri, daudzpusējas kontroles, projektu grupas, darba vizītes un dažādi mācību rīki. Turklāt programmā „Fiscalis 2013”, kura attiecas uz laikposmu no 2007. līdz 2013. gadam, ir īpaši uzsvērts, ka dalībvalstu sadarbības pamatā ir jābūt IT atbalstītām informācijas apmaiņas sistēmām. Aptuveni 70 % programmas budžeta tika atvēlēti šīm sistēmām. Atlikušos 30 % ieguldīja mācību un sadarbības pasākumos valstu nodokļu iestāžu darbiniekiem.

Lēmuma par programmu „Fiscalis 2013”¹ 19. panta 1. punktā ir teikts, ka Kopiena, pamatojoties uz dalībvalstu sniegtajām ziņām, veic programmas starpposma novērtējumu. Lai nodrošinātu saskanīgas metodes un konsekventu pieeju, līgums par šā novērtējuma veikšanu tika slēgts ar pieaicinātu konsultantu, kuram ir specifiska pieredze novērtējumu veikšanā („Ramboll Management”). Komisijas dienesti un iesaistītās valstis, šā projekta gaitā vairākkārt tikušās vadības grupā, ir sniegušas vadlīnijas konsultanta darbam un to atbalstījušas.

Šis Komisijas pieņemtais ziņojums izpilda pienākumu paziņot starpposma izvērtējuma rezultātus Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Pieaicinātā konsultanta sagatavotais izvērtējuma gala ziņojums ir pieejams lejupielādei portālā *Europa TAXUD* ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē.

2. IZVĒRTĒJUMA NOLŪKS

Starpposma izvērtējumā tiek izvērtēta programmas gaitā no 2008. gada līdz 2011. gada martam veikto pasākumu ietekme. Izvērtējums pievēršas iepriekšējo programmu laikā īstenotajiem pasākumiem, lai veidotu sistēmiskāku perspektīvu, ņemot vērā gan programmas „Fiscalis” attīstību, gan sadarbību nodokļu jautājumos ES kopumā.

Izvērtējumā ir aplūkoti plānošanas periodā līdz šim sasniegtie rezultāti un tas, cik lielā mērā — par pieņemamām izmaksām (programmas efektivitāte) — ir sasniegti programmas mērķi (programmas iedarbīgums). Tajā arī tiek analizēts, vai izvirzītie mērķi atbilst reālajām

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Lēmums Nr. 1482/2007/EK.

vajadzībām sadarbībā nodokļu jomā (atbilstīguma novērtējums), kā arī tas, kādā mērā programma veido ES pievienoto vērtību, respektīvi, vai programmas mērķus sekmīgāk sasniedz, īstenojot Kopienas programmu, nevis dalībvalstu līmenī.

Šā starpposma izvērtējuma mērķis ir novērtēt, cik ļoti būtu vēlams programmu turpināt un vai atlikušajos gados varētu būt nepieciešami pielāgojumi programmas darbībā pasākumu plānošanas ziņā. Izvērtējuma rezultātus iestrādās arī notiekošajā nākamās programmas „Fiscalis 2020” ietekmes novērtējumā². Neraugoties uz to, šajā paziņojumā izdarītie secinājumi nekādā veidā neietekmē turpmākos lēmumus, kurus Komisija šajā sakarā var pieņemt.

3. IZMANTOTĀS METODES

Pieaicinātie konsultanti izstrādāja detalizētas metodes, rūpīgi ievērojot Komisijas izstrādātos standartus un vadlīnijas izvērtējumu sagatavošanai. Konsultantu sagatavotā izvērtējuma pamatā ir slēdzieni, kas izdarīti, izmantojot vairākas datu apkopošanas metodes (sarunas, aptaujas, kvantitatīvus datu apkopošanas rīkus u. c.). Datus šķiroja, izmantojot visaptverošu novērtējuma un sprieduma kritēriju kopumu, kuru izstrādāja speciāli šim izvērtējuma projektam, ar vadības grupas palīdzību, kurā piedalījās Komisijas dienesti un valsts nodokļu pārvalžu pārstāvji. Secinājumu derīgumu apstiprināja vadības grupas sanāksmēs, kuru laikā tika apspriesti un komentēti šie pieaicināto konsultantu slēdzieni. Kopumā bija liels to respondentu skaits, kas piedalījās aptaujās, kuras tika izplatītas dalībvalstu nodokļu iestāžu darbiniekiem, un programmas „Fiscalis” valsts koordinātoru sadarbība bija aktīva.

4. VĒRTĒJUMS

Pieaicinātā konsultanta sagatavotajā izvērtējuma gala ziņojumā ir sniegta padziļināta un sīka programmas „Fiscalis” analīze, tostarp kopš 2008. gada īstenotās rīcības un pieņemto pasākumu visaptverošs kopsavilkums.

Secinājumi

Izvērtējums ne vien liecina par ļoti augstu programmas efektivitātes un iedarbīguma līmeni, bet arī uzskatāmi norāda uz tās ES pievienoto vērtību. Aptauju respondenti pāda apmierinātību ar programmas darbību, un „Fiscalis 2013” finansētie pasākumi joprojām saglabā savu atbilstību ieinteresēto aprindu vajadzībām gan Komisijā, gan valstu nodokļu pārvaldēs.

Pieaicinātie konsultanti ļoti pozitīvi novērtēja programmas pārvaldību. Ziņojumā ir pausta atzinība pasākumiem, kas veikti naudas vērtības palielināšanai. Šajā sakarā ziņojumā ir arī uzsvērts, ka ir iespējami vēl lielāki uzlabojumi pasākumu uzraudzībā un ziņošanā par tiem, lai gan kā faktors, kas varētu likt šķēršļus šā mērķa sasniegšanai, ir minēti Eiropas Komisijas un iesaistīto valstu nodokļu pārvalžu programmas pārvaldības cilvēkresursi, kas ir ierobežoti.

Komisija ir gandarīta par ārkārtīgi pozitīvo vērtējumu, ko sniegušas visas iesaistītās personas, un par pieaicināto konsultantu secinājumiem par programmas „Fiscalis” nozīmīgo ES

² Komisijas paziņojums. Budžets stratēģijai „Eiropai 2020” — II daļa — Faktu lapas, COM(2011) 500/II, 2011. gada 29. jūnijs.

pievienoto vērtību ES līmenī. Komisija attiecīgi secina, ka ir vispārēji vēlams programmu turpināt.

Ieteikumi pārējam plānošanas periodam

Ieteikumi turpmākiem uzlabojumiem ir sagatavoti, pamatojoties uz precīzām metodēm, apsekojuma datu padziļinātu izpēti, analīzi un tiešām sarunām ar visu iesaistīto aprindu pārstāvjiem. Izvērtējumā ir sniegti konkrēti ieteikumi. Galvenie ierosinājumi, kuri izvirzīti, lai programma atlikušajos gados līdz 2013. gadam uzlabotu tās devumu, ir šādi.

- (1) Lielāku prioritāti piešķirt sadarbībai tiešo nodokļu jomā, jo īpaši nolūkā iedarbīgāk un efektīvāk cīnīties pret krāpšanu.
- (2) Programmai „Fiscalis” nākotnē izvirzīt specifisku mērķi — mazināt administratīvo slogu, ar kuru jāsaskaras nodokļu maksātājiem.
- (3) Iedibināt uz rezultātiem balstītu uzraudzības un izvērtēšanas sistēmu.
- (4) Uzlabot zināšanu un paraugprakses izplatīšanu un izmantošanu valsts pārvaldes iestādēs.
- (5) Apzināt iespēju panākt turpmākus uzlabojumus un veidot pievienotās vērtības nodokļa informācijas apmaiņas sistēmu (VIES).
- (6) Ieviest speciālas plānošanas, uzraudzības un ziņošanas sistēmas darba vizīšu organizēšanai un turpmākajiem pasākumiem.
- (7) Iesaistīt pēc iespējas plašu ieinteresēto aprindu loku.
- (8) Nodrošināt pienācīgu programmas pārvaldības jaudu.

Komisija vispār apstiprina šo ieteikumus. Turpinot šo projektu, Komisija sagatavos rīcības plānu, kas atbildēs uz visiem novērtējuma ziņojumā ietvertajiem ieteikumiem un skaidros, kādā mērā tas īstenojams atlikušajos darbības plānošanas gados.

Piemēram, jau tagadējā programmā „Fiscalis 2013” ietilpst pasākumi administratīvā noslogojuma mazināšanai. Pie tam nākamās programmas priekšlikumā tiks iestrādāts konsultantu ieteikums, respektīvi, ka vienam no programmas īpašajiem mērķiem vajadzētu būt administratīvā noslogojuma mazināšanai.

Līdzīgā veidā, īstenojot pašreizējo programmu, tiks piegriezta vērība tādas uzraudzības un izvērtējuma sistēmas ieviešanai, kādu ierosinājuši pieaicinātie konsultanti. Ieteikums iesaistīt plašāku ieinteresēto aprindu pārstāvju loku atbilst Komisijas iekšējai analīzei šajā jautājumā.